

ומה שהיה קבלת מלכות שמים בלשון שמע ישראל ולא בלשון זה ה' אלהינו ה' אחד. מפני כי נקרא קבלת מלכותו, וכאשר ממליכין אותו על אומה כי הוא ית' מלך על עם לא על יחיד כלבו, והנה הוא מלך ישראל שהם אומה אחת והם ממליכים הש"י שהוא ית' אחד, ואיכ לא שייך לומר רק שמע ישראל ה' אלהינו שבוה ממליך הקב"ה על ישראל שהם אומה אחת, ומ"מ אין לומר ג"כ ה' אלהי ישראל אחד, כי יש לקבל האדם עליו מלכותו, ולא די רק אם אמר ה' אלהינו שבוה הוא מכניס עצמו לעם ישראל שעליהם מלכות הקב"ה, ואף שאין כל ישראל לפני שייך לומר שמע ישראל לרבר כנגד ישראל ולומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, ובוה יתבאר לך כי במה שהקורא ק"ש הוא יחיד ואין מלכותו רק על כלל האומה אי אפשר לומר רק כן שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, כאלו מדבר היחיד הזה שקורא ק"ש עם ישראל ומעיד כי הש"י אלהינו ה' אחד, ועוד כי קריאת שמע הוא כתוב בתורה וקורא כמו שכתוב בתורה ובוה ממליך הקב"ה עליו כאשר קורא הכתוב הזה, ואי אפשר רק שיאמר בלשון זה שמע ישראל שכך אמר משה לישראל:

לחיינו - תפלת ערבית

דף בו ע"ב איתמר רבי יוסי ב"ר חנינא אמר תפלות אבות תקנו, ור"ל אמר תפלות כנגד תמידים תקנו. תניא כותבי דר' יוסי ב"ר חנינא ותניא כותבי דר' יהושע בן לוי, תניא כותבי דרבי יוסי ב"ר חנינא אברהם תקן תפלת שחרית, שנא' (בראשית יט) "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם (את פני ה') ואין עמדה אלא תפלה, שנאמר (תהלים ק) "ויעמוד פניו ופלל ערב" ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר (תהלים קא) "תפלה לפני ה' ופניו שיהו". ועקב תקן תפלת ערבית, שנאמר (בראשית כח) "ויפגע במקום וילך שם (כי בא השמש) ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר (ירמיה א) "ונתתה אל תתלבל בעד העם הזה" ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בך". תניא כותבי דרבי לוי מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות, שהיו תמיד של שחר קרב והולך עד חצות.

לחיינו - תפלת ערבית

ולמאן דאמר תפלות נגד תמידים תקנו, ר"ל כי התמידים שבוה השם יתברך להודיע כי העולם הזה הוא שב ומתקרב אל השם יתברך ואם לא היה שב אל הש"י לא היה אל העולם קיום בעצמו, רק שהוא שב אל השם יתברך ולא נברא העולם שיהיה לעצמו, וכבר בארנו זה במקום אחר איך העולם הזה כמו שהושפע מן השם יתברך כך שב אל עלתו כי הוא תולה בעלתו ובוה הוא שב אליו יתברך, ולפיכך יש לאדם להקריב קרבן אל השם יתברך כי הקרבן הוא השבוה והתקרבות אל השם יתברך כמו שאמרנו למעלה.

לחיינו - תפלת ערבית

אמנם באיר הפתוב הנ"ל בתחלת דברינו "ולקברו כו" ובקבל נפשכם" שעבודת התפלה השלמה צריכה שתהיה עם הנפש, היא ענין גדול ליוצרים ומבינים קצת, וכאשר יתמיד האדם תפלתו בזאת המדרגה, שיתבאר א"ה, יתוסף לו טהרה על טהרתו.

פי מצינו בכמה מקומות במקרא ובדברי רז"ל שהתפלה נקראת בשם נפש, פי כמה להכתא גברותי בעצמי התפלה אכא למשמע מקראי דתפלה, ובתיב בה (שמו"א, א, טו): "ואשפך את נפשי לפני ה'", ובתיב (תהלים קג, א) "ברכי נפשי את ה'", "הללי נפשי את ה'" (שם קמו, א).

והענין, שעבודת התפלה היא במקום עבודת הקרבן, (י) וכמו שענין הקרבן היה להעלות נפש הבהמה למעלה, ולכן עשר הפפרה היה תלוי בנריקת הדם הוא הנפש, וכן הקטרת האמורים עקרים היה לבנות העלאת הנפש, פו עשר ענין התפלה הוא, להעלות ולקסר ולדבק נפשו למעלה. פי פח הדבור של האדם נקרא נפש, כמו שכתוב (בראשית ב, ז): "ויחיה האדם לנפש חיה", ותרגם אונקלוס, לרונה ממללא, וכן נראה לענין שבכל דבור שהאדם מוציא מפיו, יוצא מפיו רוח והכל הלב, והדבור הוא עשר נפש האדם, שנה יתרון האדם מן הבהמה, אם פו, כל תבה היוצאת מפיו האדם היא פח וחלק מנפשו:

לחיינו - תפלת ערבית

הנה תפלות כנגד תמידים תקנו (ברכות כו): תפלת השחר כנגד תמיד של שחר, תפלת המנחה נגד תמיד של בין הערבים, ותפלת ערבית כנגד אברים ופדרים שקרבים והולכים כל הלילה, וכן מצינו במד"ר עה"פ תיום אנכי מצות, שראה משה שהמקדש יחרב ותיקן התפלות, גם הרמב"ם בפ"א תפלה מביא כי התפלות נגד קרבנות, וביאר הענין ע"ד העבודה, כי הו"ל אמרו (במד"ר כ"א) תמיד של שחר מכפר על עבירות של לילה, ותמיד של בין הערבים מכפר על עבירות של יום, והיינו כי תכלית עבודת יחדי בעולמו הוא שיהי דבוק בה, וכל פיתוי יצת"ר הוא שיעשה מעשים כאלה שירחיקו אותו ממקור צור מחצבתו ומקור יגיעתו מהקדושה, ולהכניס פירוד בין הדבקים, ועבודת הקרבנות בביהמ"ק הי' להביא דביקות בין ישראל לאביהם שבשמים, וזו משמעות כפרת עונות, הן בנוגע לכללות עם ישראל, והן בנוגע לפרטיות של כל אחד מישראל, וכמ"ש מהר"ל (נתיב העבודה) בפ"י ענין הקרבנות המכפרים דקרבן הוא מלשון קירוב. תמיד של שחר מכפר על עבירות של לילה, אם התרחק יהודי מה' ע"י עבירות של לילה, חו"י הביאו פירוד בין הדבקים וניתק הקשר, בא קרבן תמיד של שחר ומכניס שוב דביקות וחבור בין ישראל לאביהם שבשמים, וכן תמיד של בין הערבים מכפר אם חו"י עבירות של יום הרחיקו או הפרידו אותו מאביו שבשמים, יש עבירות שעיקר שליטתם בלילה, ויש שעיקר שליטתם ביום, כמזומנו בפסוק (תהלים צא) לא תירא מפחד לילה מחץ יסוף יומם מדבר באופל יהלוך וגו' והיינו כחות הטומאה השולטים ביום והשולטים בלילה, והתיקון לכ"ז הם הקרבנות המקריבים איש יהודי לאביו שבשמים, ותפלת ערבית היא כנגד אברים ופדרים שקרבים והולכים כל הלילה, היינו נגד ענינים שאינם בכלל עבירות אלא עניני חומרות ע"י הלילה שכותות נפש הבהמית משתלטים או על האדם.

לחיינו - תפלת ערבית

חז"ל אמרו
 (ברכות ג.) על משמרות הלילה משמר אי חמור
 גוער ומשמר שני כלבים צועקים וכו', היינו
 התומרים והכחות האפלים שבאדם מתעוררים, וכאש
 תוקד בעצמותו למלא תאוותיו, וכלבים צועקים,
 אלו הכחות הבהמיות השפלים שצועקים ככלבים
 הב הב תאוות גופניות שפלות הב הנאות
 ותענוגים בהמיים, וכנגד זה היא מצות הקרבת
 אברים ופדרים ע"ג המזבח, היא השלה על מוקדה
 על המזבח כל הלילה עד הבוקר (ויקרא ו), אש
 הקודש אשר תוקד ע"ג המזבח, היא הנותנת כח
 ביהודי שידליק אש קודש בקרבו, וע"ז להתגבר על
 האש הרעה אשר בקרבו, בחי הבלא מפיק הבלא.
 אחרי שביהמ"ק נחרב, ופסקו כל הסגולות
 היקרות הללו ששמרו על דביקות יהודי בה אלקיו,
 תיקנו חז"ל את התפלות שהם ימלאו את תפקיד
 הקרבנות וכמ"כ האברים והפדרים. ואם נחרק
 מהקב"ה בלילה ע"י פגמיו ומעשיו, באה תפלת
 שחרית שיהודי שופך את לבו נוכח פני ה', ומבקש
 ומתחנן לחזור ולהתדבק בה', וכן תפלת המנוחה,
 שאם ח"ו במשך היום התרחק מהשי"ת, שוב חוזר
 ונדבק בו. ותפלת ערבית שהיא רשות, ופירשו
 צדיקים לתקן עניני רשות, הוא נגד היצו"ר הבורע
 בקרבו להיתר נבל ברשות התורה. ע"י אש הקודש
 של תפלת ערבית שורף את אש התאוה שבקרבו,
 ואם תשת תושך ויהי לילה בו תרמוש כל חייתו יער

(תהלים קד), כל כוחות הרע והחושך מתגברים
 בלילה, העצה לזה תורה השמש יאספו, אפי' מעט
 אור דתה חושך הרבה, אש וקדושה דתה ושורפת
 כל אש הטומאה בבחי' אש אוכלה אש.
 והכל על יסוד דברינו הנ"ל כי עיקר התפלה
 היא הדביקות שבין יהודי לאביו שבשמים בכל עתו
 ומצבו. וכמו שכתב רבינו יונה בשערי העבודה
 (אות ה') וז"ל: הקרבנות והתפלה ענין אחד להם
 וכו', ובהם יתקרב האדם אל בוראו להדבק אליו
 דבקות גמורה בבלתי היות מחיצה מפסקת ביניהם.
 ע"כ וע"ד שיש בכונת התפלה לייח' שכל התפלות
 ממשיתים ויוגים עליונים, ועל דם חיות העולמות
 וירידת השפע, כמ"כ ע"ד העבודה ענין התפלות
 הם מקור הדביקות שבין ישראל לבין אביהם
 שבשמים לצורך חיות רחני וירידת שפע רחני.
 וכמו שכי' הכוזרי (מאמר ג' פרק ה'): שעת התפלה
 תהי' לך זמנו ופריו, אשר יתאה קרבתה, שבה הוא
 מתדמה לרחמיים ומתרחק מהבהמיים, והשלה ענות
 של תפלה הם מזון הנפש כמוון לגוף, ומתמדת עליו
 ברכת התפלה עד עת תפלה אחרת כהתמדת כח
 סעודת היום עד שיסעוד בלילה, וככל אשר תרחק
 עת התפלה מהנפש היא הולכת וקודרת במה שפע
 אותה מעסקי העולם, וכ"ש מה שמעביר וכות הנפש,
 בעת התפלה הזו מטהר נפשו מכל מה שקדם
 ויתקנה לעתיד. עכ"ל.

א. איחור ריב"א תפילות אבות תקנום. ריב"ל אמר תפילות
 כנגד חמידים תקנום. השלמת העבודה השלמה תהי' ע"י
 שישלם האדם תחלה בשלימות עצמו, לפי טבע נפשו הישרה
 להיות דבק באלהים חיים בכל לב ונפש, שזה הוא באמת גם יסוד
 ההנהגה השכלית שזכרה. בתורה"ל שער עבודת האלהים. אמנם
 תכלית העבודה תבא בהיותה חזרת אתי"כ לעבודת כלל ישראל,
 וחזרת בסוף הימים לחיקוק עולם במלכותו יח'. התפילה
 מחוברת באמת מרגשי לב טבעיים; להשתתף נפש כל אדם לפני
 יוצרו, גם היא בני' ברובה על ענינים לאומיים [הננוגעים
 ולהשלמת כלל עם ד': הגאולה, השבת השופטים, צמיחת קץ
 לרד, בנין ירושלים, השבת העבודה לציון. צריך התבוננות על
 איזה מרכז נוסדה: אם השתפכות הנפש הפרטית היא בה היסוד
 והתוצאות הלאומיות מאליהן תבאנה, או שיעקר יסודה הוא
 השלימות של העבודה הלאומית, שמתלקטת משהרת לבו של כל
 יחיד. הנה האבות שהיו עובדי ד' בעוד לא היתה האומה
 הישראלית בעולם, ועיקר ההדרכה האנושית שהייתה לשעמם.
 היתה עבודת ד' הפרטית בלא קישור לאומי. אמנם התמידין המו
 עבודת ד' של ציבור כללי משותף לכלל ישראל. ע"כ מ"א אביר
 תקנום, כנגד רוממות הנפש הפרטית שלעולם היא ורדשה לכו
 יחיד לשלימות עבודתו, ומ"א כנגד תמידין תקנום, בסוד
 וחכלית עבודת ד' כללית שמקורה ביסוד וחכלית עבודת כלל
 ישראל.

5
10
15
20

5
10
15
20

מגיני אל

א שמונה דברים צריך המתפלל להיזהר בהן
 ולעשותן. ואם היה דחוק או נאנס
 או שעבר ולא עשה אותן אינן מעכבין. ואלו
 הן. עמידה, ונוכה המקדש, ותיקון הגוף, ותיקון
 המלבוש, ותיקון המקום, והשוית הקול,
 והכריעה, וההשתחויה.

מאמר גינת יתה פנין א

ג היה עומד בחז"ל וכו' עד התפלל
 ברייתא גס אלף סגורסאות שלנו
 כמות היה עומד בחז"ל יתון לבו כנגד
 ארץ ישראל ומפחד רכינו דיוקן לנו
 היט פני דלו לא היינו דין הסומא
 ומי שאינו יכול לכוין הרוחם. ובפסקי
 הרא"ש ז"ל אין כמות לבו אלף יתון
 כנגד א"י והיא הגיטסא הנכונה. ודע
 שה"ר יונה ז"ל מפרש דכי מני יתון
 כנגד א"י לא כנגד א"י כנגד אלף כנגד
 א"י וירושלם וכנגד בית המקדש וכנגד
 בית קדשי הקדשים ובשהוא צירושלם
 א"ל לכוין כנגד ירושלם שהרי עומד
 במחנה אלף כנגד בית המקדש וכנגד
 בית קדשי הקדשים:

ג נוכח המקדש
 כיצור. היה עומד בחוצה לארץ מחזיר פניו נוכח ארץ ישראל ומתפלל. היה עומד בארץ מכון פניו כנגד
 ירושלם. היה עומד בירושלם מכון פניו כנגד המקדש. היה עומד במקדש מכון פניו כנגד בית קדש
 הקדשים. סומא ומי שאינו יכול לכוון את הרוחות יתמהלך בספינה יתון לבו כנגד השכינה ויתפלל

א יקבמו להתפלל, אם קנה עומד (א) פרוץ לארץ יחזיר פניו (ב) כנגד ארץ ישראל, (ג) יתכונן גם
 לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים. היה עומד בארץ ישראל, יחזיר פניו (ד) כנגד ירושלים,
 יתכונן גם למקדש ולבית קדשי הקדשים. קנה עומד בירושלים, יחזיר (ה) פניו למקדש, ויתכונן
 גם לכוון לבית קדשי הקדשים. *קנה עומד (ו) אחריו (ב) הפפרת, מחזיר (ו) פניו לפפרת:

מלת ענין - אענת חיי - סיון צ
 (ב) כנגד ארץ ישראל וכו'. שפגמך והתפללי אליך דוד
 ארצם" (א) ויתכונן וכו'. ודעה לומר, (ס) יתכונן לבו אף על פי שאי אפשר לו להסתייר פניו נגדם, ורדשה לומר, שיתקשר קלבו ויתקונו קלבו
 הוא עומד במקדש אשר בירושלים במקום קדש הקדשים:

פסוק מלך ה' הוסיף אל

מלך ה' הוסיף אל